

Atatürk Kùltür Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Başkanı Prof. Dr. Bahaeddin Yediyıldız'ın Konuşması;

Siz değerli konuklarımızı Atatürk Kùltür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu olarak ağırlamaktan büyük bir onur duyuyoruz.

Değerli dostlar, Katılımlarınızla onurlandırdığınız bu tanıtım toplantısı Türkiye Cumhuriyeti ile Çin Halk Cumhuriyeti arasındaki kökleri tarihin en eski dönemlerine kadar uzanan ilişkilerde geleceğe doğru atılmış bir adımdır.

Çinlilerle Türkler arasındaki ilişkiler, tarihin karanlık dönemlerine kadar uzanır. Aynı coğrafyayı paylaşan iki toplum, birbiriyle etkileşim içerisinde bulunmuştur. Bu etkileşim dil ve kùltür alanında güçlü bir biçimde görülmektedir.

Türkiye Cumhuriyeti'nin temeli kùltürdür. Türk ve Türkiye tarihini araştırmak amacıyla Atatürk'ün talimatıyla 15 Nisan 1931 günü Türk Tarih Kurumu kurulmuştur. Türk tarihi üzerindeki çalışmalar başladığında Türk dili ile ilgili çalışmaların da yürütülmesi gereği ortaya çıkınca Atatürk, bir de dil kurumu kurulması talimatını vermiştir.

Ancak çalışmalar ilerledikçe yalnızca Türk dili ve tarihi üzerindeki çalışmaların yetersiz olacağı görüldü. Türklerin geçmişte etkileşim içerisinde bulunduğu toplumların, kùltürlerin ve uygarlıkların da araştırılması, bunlarla olan ilişkilerin ayrıntılı bir biçimde ortaya konulması gerekiyordu.

Bu düşünceyle yine Atatürk'ün talimatıyla Dil ve Tarih-Coğrafya Fakùltesi kuruldu. Fakùltede dünyanın en önemli ölü yada yaşayan dilleri ile ilgili kürsüler kuruldu. Bu kürsülerin görevi söz konusu dilleri ve dillerin taşıdığı kùltürleri incelemek ve Türk dili ve onun taşıdığı kùltürün siz, komşu diğer kùltürlerle ilişkilerini, etkileşimlerini ortaya koymaktır. Ayrıca Sinoloji de ilk kurulan kürsüler arasında yerini almıştı ve o günden bu yana araştırmalarını devam ettirmektedir.

1983 yılında ise Türkiye Cumhuriyeti Anayasa'sınının 134. maddesine göre Türk Tarih Kurumu ve Türk Dil Kurumu yeniden yapılandırılmış, bunlara Atatürk Araştırma Merkezi, ve Atatürk Kùltür Merkezinde eklenerek Atatürk Kùltür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu bünyesinde eşgüdüm içerisinde çalışan kurumlar haline getirilmişlerdir.

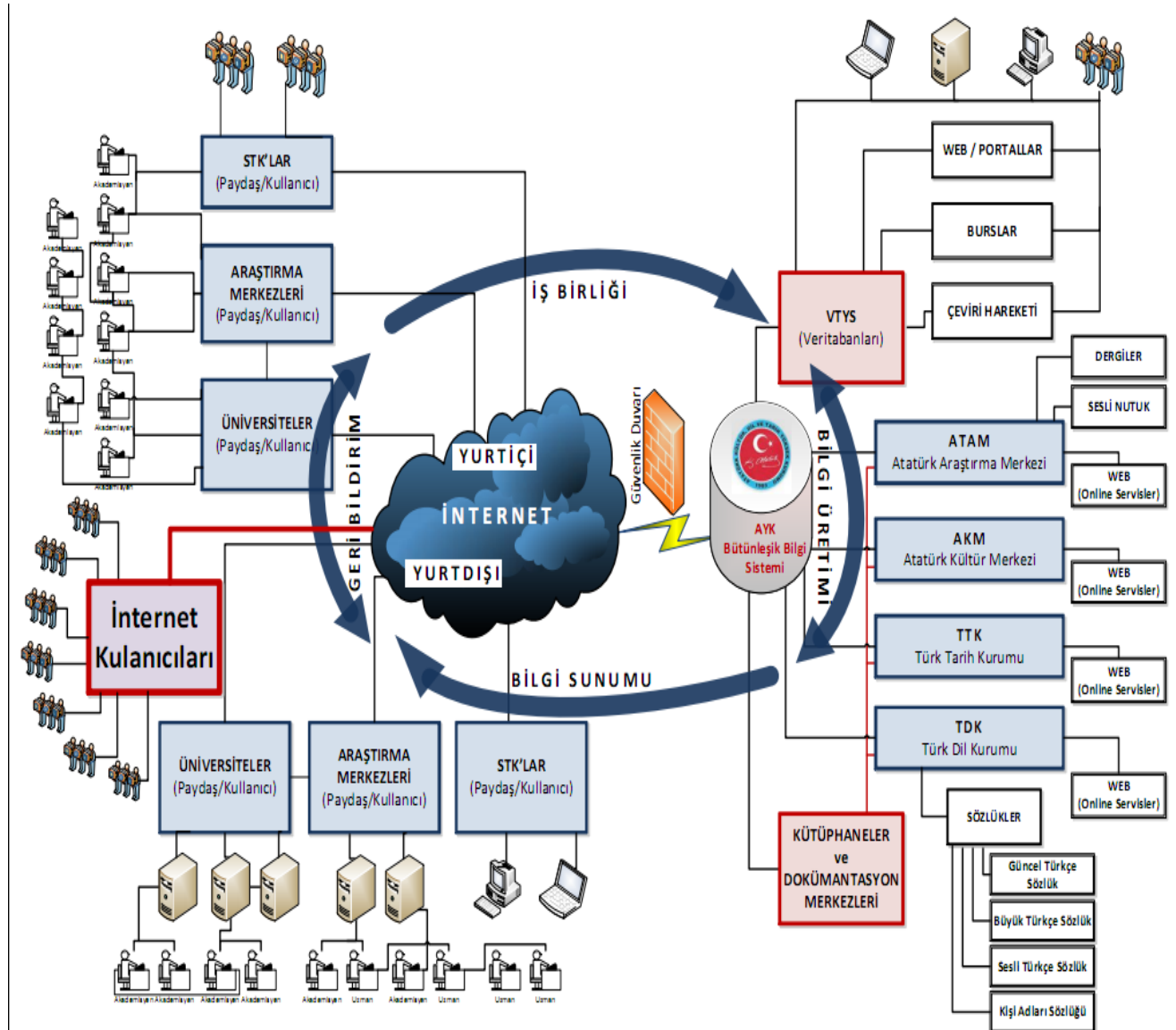
Bu yapı içerisinde Türk ve Çin milletleri arasındaki dil, tarih, kùltür ilişkilerine yönelik bilimsel çalışmalar, araştırmalar ve yayınlar gerçekleştirilmiştir.

Günümüzde Çin Halk Cumhuriyetlerinde yaşamakta olan Türk soylu toplulukların dili ve edebiyatı üzerine yapılan çalışmalar ise ilişkilerin bugünkü boyutunu ortaya koymaktadır. Ortak etkinlikler, ortak bilimsel araştırmalar ve ortak yayınlar bu ilişkileri daha da geliştirecektir. Türk Tarih Kurumu başlangıcından günümüze kadar Türk Tarihi projesi çerçevesinde "Çin Kaynaklarında Türkler" başlıklı bir proje de yürütmektedir.

Türk Dil Kurumu ile Pekin Milletler Üniversitesi arasında 2008 yılında Kâşgarlı Mahmud'un 1000. doğum yıl dönümü dolayısıyla Pekin'de bir bilimsel toplantı düzenlenmişti.110 bilim insanının katıldığı uluslararası toplantı başından sonuna kadar ilgiyle takip edilmiştir.En anlamlı tören ise Kâşgar'a bağlı Opal köyünde, Kâşgarlı Mahmud'un türbesinde gerçekleştirilmiştir.

Türkiye ve Çin arasındaki bu toplantıların iki yılda bir dönüşümlü olarak yapılmasına karar verilmiş ve ikinci toplantı bu yıl Türkiye’de düzenlenmiştir. Türk – Çin kültür ilişkilerinin somut iş birliğine dönüşmüş örneği **Şükrü Halûk Akalın**’ın **Binyıl Önce Binyıl Sonra Kâşgarlı Mahmud ve Divanü Lugati’t-Türk** adlı kitabının Çinceye ve Uygurcaya çevrilmesidir. Kitabın Çince ve Uygurca çevrilerini **Liu Zhao** ve **Erkin Ariz** yapmış, Pekin Milliyetler Yayınevi yayımlamıştır. Kitapta her yaştan her meslektan insana Kâşgarlı Mahmud ve eseri tanıtılmaya çalışılmıştır. Hiç unutulmamalıdır ki, Kâşgarlı Mahmud’un *Divanü Lugati’t-Türk*, Yusuf Has Hacib’in *Kutadgu Bilig*, Şinku Seli Tutung’un *Şu-An Zang’ın Yaşam Öyküsü*, Altun Yaruk gibi ortak edebî değerlerimiz; dostluk, kardeşlik ve kültürel bağlantıların geliştirilmesine vesile olacak eserlerdir.

Kurumumuz yeni bilgi teknolojilerinden yararlanarak bilgi üretimi konusunda yeniden yapılanma hamlesi içerisindedir. Bu çerçeve de bütünleşik sisteminin önemli bir kısmı tamamlanmıştır.

2011 Yılı Bütçesi'nde yer alan bir yatırım projesi sayesinde, KHK'nin öngördüğü Bütünleşik Bilgi Sistemi'nin donanımının tesisi çalışmaları tamamlanmak üzeredir.

Bu sistem bilim insanlarının kaynaklara ulaşmasını, Türk medeniyeti konusun da bilinenlerin veri bankalarının da toplanmasını, bilinmeyenlerin kolaylıkla tespit edilmesini ve veri tabanları etrafında Genel Ağ üzerinde disiplinler arası ortak araştırmalarla bunların bilimsel hale getirilmesini kolaylaştıracaktır.

Çin Sınır Bölgeleri Tarih ve Coğrafya Araştırmaları Merkezi Heyeti Başkanı Li Sheng'in konuşması

Heyetimizi kabul ettiğiniz için önce teşekkürlerimi sunuyorum; bilimsel atmosferin yoğun olduğu Yüksek Kurumunuzda bulunmamdandır dolayı çok mutluyum.

Yüksek Kurum'u Türkiye'nin sosyal bilimler alanında en yüksek organı ve bilim araştırmalarda Türkiye'yi temsil eden bir müessese olarak biliyoruz. Bu nedenle Yüksek Kurum'un araştırmalarına ve yayımlanan eserlerine fevkalade önem veriyoruz. Özellikle Türk dilleri toplulukları üzerindeki araştırmaları bizi ciddi ilgilendirmektedir.

Çin'in devlet yapısı olarak çok uluslu ve bir bütündür, 56 ulusun içinde ondan fazlası Türk dillerini konuşan milletlerdir. Türk dillerini konuşan milletler arasında 9.8 milyon nüfusu ile en büyük millet Uygurlardır; en küçük millet olarak 4900 nüfusuyla Tatarlar sayılmaktadır. Bu bağlamda Yüksek Kurum'u ziyaret etmenin bir önemi vardır. Çin'deki Türk dilleri milletleri genel olarak Çin'in kuzeybatı sınır bölgelerinde yaşamaktadır. Biz de Çin Sosyal Bilimler Akademisi Sınır Bölgeleri Tarih ve Coğrafya Araştırmaları Merkezi heyeti olarak söz konusu topluluğun tarihi, kültürü ve coğrafyasını araştırmaktayız. Bu nedenle Türkiye'nin Yüksek Kurum'una ziyaret etmenin fevkalade önemi vardır. Bu ziyaret için büyük umutları beslemekteyiz.

Heyetimizin Türkiye ziyaretinin en büyük arzusu iki konudan ibarettir:

- 1. Türkiye'nin Yüksek Kurumu'nu tanımak, çalışmalarını öğrenmek ve eserlerine ulaşmaktır;*
- 2. Yüksek Kurum ile bilimsel araştırmalar konularında işbirliği yapma imkânlarını aramaktır.*

Bu bağlamda, Türkiye'nin Türk tarihi ve kültürü ile ilgili çalışmalarını ve yürütmekte olan çalışmalarını öğrenmek istiyoruz.

Yüksek Kurum'un değerli Başkanı Bahaeddin Yediyıldız beyefendinin deminki sunumunda Türkiye'nin sosyal bilimler sahasındaki araştırmalarının yüksek seviyede ve bilimsel açıdan sistematik olduğunu öğrendim; Bütünsel Bilgi Sistemi'ne daha fazla ilgi duydum. Türkiye'nin Türk tarihi ve kültürü ile ilgili bazı Çince kaynakları Türkçeye tercüme etmiş olduğunu da öğrenmiş olduk. Türkiye, Gök Türklerle ilgili Çince kayıtları tercüme etmiş, halbuki Çin kaynaklarında Hunlar, diğer Türk dilleri toplulukları ve Xinjiang (Doğu Türkistan) hakkında da zengin bilgiler bulunmaktadır. Yani Çin'de eski Türk dilleri toplulukları hakkında bol miktarda kaynak vardır. Türkiye'nin bilimsel araştırma yöntemiyle birlikte bu alanındaki işbirliği imkânını yaratmaktadır.

Tarihte Çin ile Türkler komşu olarak belli bir dönemde ortak tarihe sahip olmuşlardı. Çin kaynakları ise her iki tarafında ortak mirasıdır. Bu da bizim ortak çalışmamızı zorunlu hale getirmektedir. Yüksek Kurum ile söz konusu alanlarında ortak işbirliği yapma ilgimiz oldukça yüksektir.

Bu çerçevede iki taraf, önce mevcut başarılı eserlerini karşılıklı tanıtmak, yani Çin'in konu ile ilgili eserlerini Türkçeye, ilgili Türkçe eserleri de Çinceye tercüme etme faaliyetleriyle başlayabilir. Türkiye'de Türk dilleri konusunda ileri düzeyde çalışmalar vardır. Xinjiang hakkındaki çalışmaları da yüksek düzeydedir. Bu tür eserlerin Çinceye tercüme edilmesi bizim için önemlidir.

Daha sonra iki tarafı ilgilendiren konular tespit edilerek ortak çalışmalara başlanabilir. Bununla birlikte ortak konferans gibi bilimsel toplantılar da düzenlenebilir. Tabii, bilim adamlarının karşılıklı birbirlerini ziyaret etmeleri de bunun bir parçası olabilir.

Bu çalışmaları hayata geçirebilmek için başlangıçta internet üzerinden iletişim kurmakla işe başlayabiliriz.

Tekrar teşekkür ederim.